

הארגון העולמי של יהודים יוצאי זאקרפטיה - טרנסקרפטיה (ע"ר)

עלון מספר 137 – אוגוסט 2025

1. ספרים בנושא הקרפטים
2. חיפוש שורשים בדוהא (Dovhe / Dolha)
3. "דרך אמונה בחרתי" מאת אסתר שלזינגר (אוז'גורוד)
4. מן העיתונות: אל"מ יגר אשר יפעת (קוסובסקה פוליאנה)
5. מן העיתונות: אינדיג אייל (גאניץ', בילקה וסולובינו)
6. חסידי אומות העולם (יוסיפוביץ, גרינוולד-ברומברג, סטרולוביץ/רפפורט - רף)
7. ישראלים ילידי קרפטורוס: אורון (אקרמן) משה (ברגסס)
8. משלנו: ברנר-שלם רייצ'ל (Matijovo)

1. ספרים בנושא הקרפטים

ברצוננו להכין קובץ, בו נרכז את שמות הספרים, העוסקים בנושא הקרפטים [לא ספרי שורשים]. להרבה אנשים יש כל מיני ספרים וכדאי שנדע את שמות הספרים, ואם אפשר גם, במה הם עוסקים. המידע יעלה לאתר העמותה.

את המידע ירכז חברנו, דוד הרשקוביץ. ניתן ליצור איתו קשר בטלפון מספר 050-6292296

2. חיפוש שורשים בדוהא (Dovhe / Dolha)

חברתנו, אהובה (לובה) ויינברגר (יעקובוביץ) מתנדבת לסייע לאלה, שחסר, או אין, להם מידע על שורשי משפחתם, כולל מדורות קודמים מדוהא (Dovhe / Dolha) (531); המספר בסוגריים הוא מספר היהודים במפקד שנערך ב-1941. ניתן לפנות לאהובה (לובה) בטלפון 052-3385447.

3. הספר "דרך אמונה בחרתי" מאת אסתר שלזינגר (Palad-Komarivtsi / אוז'גורוד)

באפריל 2025 פנה אלי משה ציכטיגר מירושלים וסיפר לי על סבתו, אסתר שלזינגר, שכתבה ספר על קורות משפחתה. משה נתן את האישור לפרסם ספר זה באתר שלנו carpati.org.il – גלריה – ספרים. החלום האחד, להנציח את כל בני משפחתה על מצבתה. אמנם, שני חלומות היו לסבתא:

הבטחנו לסבתא "מצבות חיות", ובסייעתא דשמיא גם קיימנו - בשמות ילדינו. אך כמובן, גם על מצבתה של סבתא חקוקים שמות כל בני משפחתה. כך שקברה של סבתא מהווה ציון בציון, ללא פחות מט"ו איש!

חלומה השני של סבתא, היה להוציא ספר! ובו לספר את כל אשר ארע בשואה בחינת: 'זכור אשר עשה לך עמלק...' וחלום זה בע"ה, מתגשם ומתמש בדפים אלה."

דרך אמונה בחרתי

/ אונגוואר תרפ"ה - ירושלים תשע"ו /

"כל בת רביעית מבין הכשירות תהיה לוחמת"

מוריה קור

אל"ם יפעת יגר אשר היא מפקדת מיטב – הגוף המרכזי בצה"ל הקובע את שיבוטים של המתגייסים מדי שנה. בראיון מיוחד בוועדת החינוך של "ישראל היום" היא מספרת על השפעות המלחמה על תהליכי הגיוס, ועל האתגורים והשינויים המרכזיים שחלו במור מרבציה של הנוער הישראלי. יש יחידות שלא רוצים להתגייס אליהן, למשל תצפיתניות? "זה היה תפקיד פחות מבוקש (לפני המלחמה: מ"ק). מי שמגיעה לתפקיד הזה לא רק שלא מצטערת, אלא שמחה על התפקיד. מאת הגיעו בשנה האחרונה".

מגיעים הורים ואומרים: "איך

"מג"ב וגולני ראש בראש בכל מחזור גיוס". אל"ם יפעת יגר אשר

אתם מעזים לקחת את הבת שלי לתפקיד? מה יש לך להגיד להם? "הוויכוח הוא רגשי, לא רציונלי. בסופו של דבר אנחנו צריכים תצפיתניות כמו תפקידים אחרים". מה היחידה הכי מבוקשת? "מג"ב וגולני ראש בראש בכל מחזור גיוס". כשמשווים את נתוני המוטיבציה לפני 7 באוקטובר ואחרי – מה ההבדלים? "הרצון להיות לוחם קפץ כ-10 אחוזים. כל בת רביעית מבין הבנות הכשירות הילכת להיות לוחמת".

4. מן העיתונות: אל"ם יגר-אשר יפעת (קוסובסקה פוליאנה)

יפעת, לבית יגר, היא נכדתו של שמואל יגר, יליד Kosivska Polyana. היא התמנתה באוגוסט 2024 למפקדת מיטב – מרכז הגיוס של צה"ל. בכנס החינוך שערך "ישראל היום" ב-15.7.2025 השתתפה יפעת כנציגת צה"ל. מתוך דבריה: "מג"ב וגולני ראש בראש בכל מחזור גיוס. הרצון להיות לוחם קפץ ב-10 אחוזים [מאז ה-7.10.2023].

כל בת רביעית מבין הבנות הכשירות הולכת להיות לוחמת".

5. מן העיתונות: אינדיג אייל (גאניץ', בילקה וסולוטבינו)

על אייל סיפרתי בעלון 100 מספטמבר 2022: הוא בן הדור הרביעי, נכדם של שרה (שאביה מגאניץ' והאימא מסולוטבינו) ויצחק (שאביו מבילקה ואימו מסולוטבינו) שמעונוביץ, בנם של ליאת וגיא אינדיג, להם 3 ילדים, והם מתגוררים בהרצליה. אייל הוא מתעמל מצטיין בהתעמלות קרקע מכשירים. לפני 3 שנים, ביולי 2022, במכביה, הוא זכה במקום הראשון בתחרות התעמלות מכשירים.

בכתבה בפייסבוק של איגוד ההתעמלות בישראל Israel Gymnastics, מאמצע יולי 2025 נכתב על זכייתו של אייל בפרס: "מתעמל מעורר השראה בענף התעמלות

מכשירים בניים לשנת 2025 - אייל אינדיג

הפרס מוענק ע"ש בוריס קנייב ז"ל. בוריס היה אחד מעמודי התווך של ענף ההתעמלות בישראל – מאמן, איש חינוך, ואדם שכולו לב ונשמה. כמאמן נבחרת הנוער וכמי שליווה את אלופת ישראל לשעבר, אופיר נצר, להישג שיא באליפות אירופה 2013, בוריס היה שותף לרגעים הגדולים של הענף – אך גם, ואולי בעיקר, לרגעים הקטנים של יומיום מלא מסירות, ערכים ואהבה אמיתית למקצוע. גם כשהתמודד באומץ עם מחלת הסרטן, לא חדל מלהגיע לאולם.

מותו של בוריס, זמן קצר לאחר אליפות אירופה 2018, הותיר חלל כואב בקהילת ההתעמלות.

זהו כבוד גדול להעניק פרס על שמו ולכבד את זכרו. אנו שמחים להעניק השנה את הפרס לאייל אינדיג.

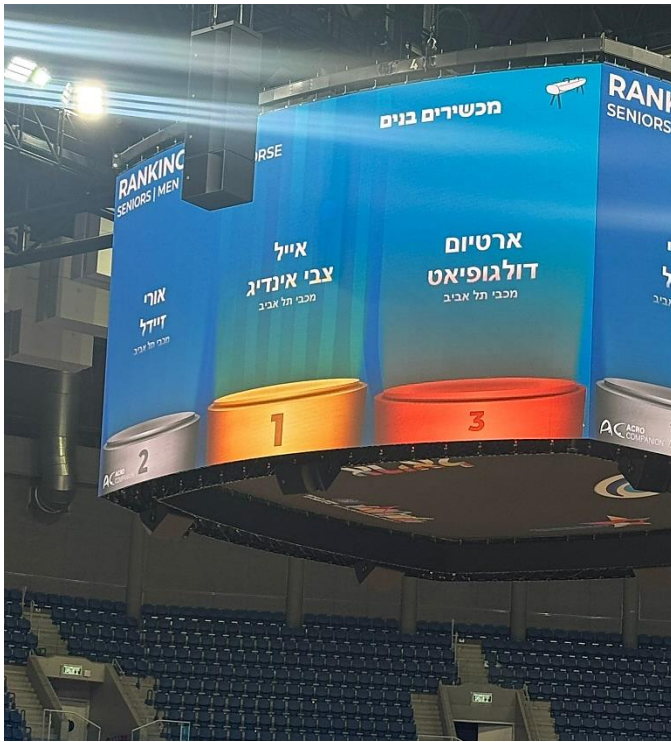
אייל הוא מתעמל בכיר בנבחרת ישראל לבוגרים – הוא סמל לעוצמה, לנחישות בלתי מתפשרת, וליכולת האנושית להתגבר, לקום, ולהתחיל מחדש – שוב ושוב.

המסע של אייל בהתעמלות החל ממקום בלתי צפוי: כילד שאובחן עם טונוס שרירים נמוך, הפנייה לפעילות גופנית הייתה פתרון רפואי – אך מהר מאוד הפכה לייעוד. מתוך קושי נולדה תשוקה, ומתוך מגבלה – נבנתה שליחות.

לאחר שתי פציעות קשות – קרע ברצועה הצולבת ופציעה נדירה במרפקים – כשהרופאים הטילו ספק אם יוכל לחזור, אייל בחר להאמין. הוא עבר שיקום, עבד בשקט ובשקדנות, והוכיח שגבולות הם רק נקודת מוצא.

אייל בחר לשים את תמונתו של החטוף אלון אהל ליד הפודיום

הסבתא שרה שמעונוביץ הוסיפה: "זו פעם ראשונה שאייל התחרה אחרי 2 פציעות קשות מאוד בשנתיים הארוכות. הוא עבר ניתוח בבלגיה ושהייה של 8 חודשים שם לשיקום. אייל קיבל 2 מדליות זהב ופרס השראה על הרצון וההתמדה."
ישר כוח אייל על היכולות הספורטיביות והאישיות!

6. חסידי אומות העולם יוסיפוביץ איגנט, דורה/דבורה, Stark Handa [לבית יוסיפוביץ] ושמואל – רוקוסובו [Rakasz] / סייליש פעולת ההצלה התבצעה בפולין

יום אחד ביוני 1941 עצרה ב- Jagielnica (אזור צ'ורטקוב, מחוז טרנופול) רכבת שהובילה 300 יהודים מהונגריה לקמיניץ' פודולסק לעבודת עבדות. ארבעה מהאסירים היהודים בטרנספורט היו ד"ר איגנץ יוסיפוביץ, אשתו ושני ילדיהם. יוסיפוביץ, הרופא היחיד בקרון, טיפל גם בשומרים האוקראינים שליוו את השילוח.

לווצ'יץ' לחוביץ', רופא פולני מקומי, נודע על כך ומטעמים הומניטריים, החליט לבוא לעזרת משפחת יוסיפוביץ, למרות שהוא והרופא היהודי היו זרים מוחלטים. לחוביץ' יצר קשר עם המפקד האוקראיני של השטח ושכנע אותו להשאיר את יוסיפוביץ ב- Jagielnica. בהסכמת השלטונות הגרמניים ומפקדי התחבורה, הוצאו יוסיפוביץ ובני משפחתו מהרכבת, וניתן לו אישור להישאר בעיירה. באופן לא רשמי, הוא הורשה לעסוק ברפואה עבור הכפריים החולים ב- Jagielnica ובסביבתה, כשלא היה רופא בקרבת מקום.

ד"ר לחוביץ' שיכן בדירתו את ד"ר יוסיפוביץ ומשפחתו, טיפל בהם במסירות ושמר על המורל שלהם - ללא תמורה כלשהי. בקיץ 1942 השיג ד"ר לחוביץ אישור המאפשר לבני הזוג יוסיפוביץ לחזור להונגריה. לאחר המלחמה התגלה שכמעט כל היהודים בטרנספורט של משפחת יוסיפוביץ נספו.

בספטמבר 1943 נרצח לחוביץ' על ידי כנופיית לאומנים אוקראינים. ב-28 במאי 1978 הכיר "יד ושם" בד"ר וויצ'ך לחוביץ' כחסיד אומות העולם.

Wojciech Lachowicz

קברו של חסיד אומות העולם

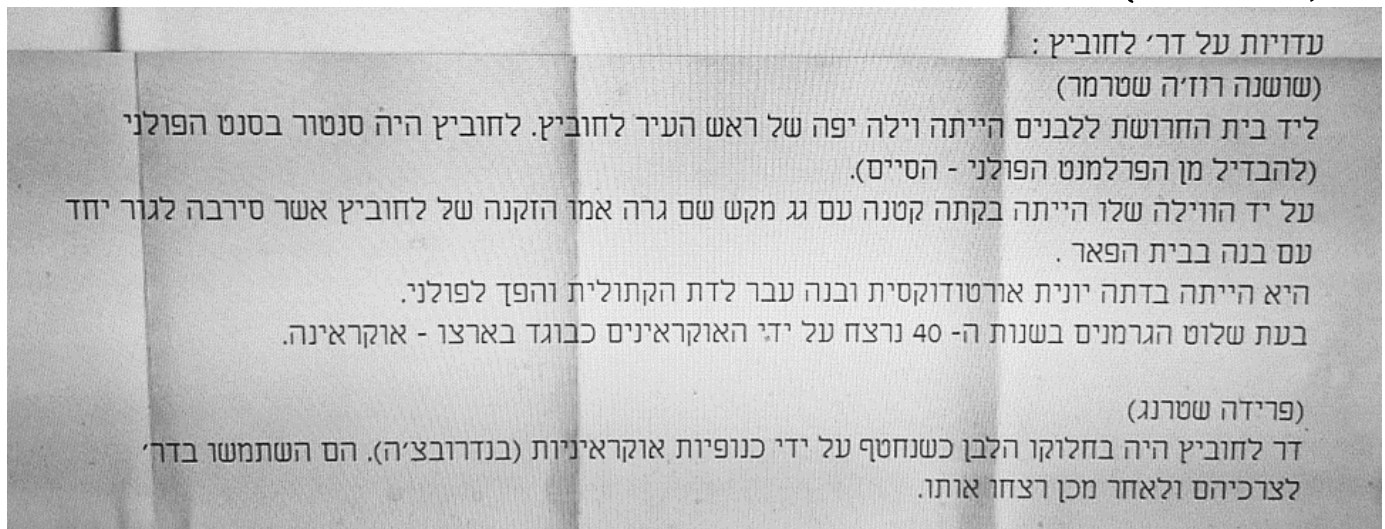
יש ערך בוויקיפדיה, בפולנית, על חסיד אומות עולם זה. באתר הבא מצאתי עוד מידע על המציל. אצטט פרטים שלא עלו באתר "יד ושם":

<https://sprawiedliwi.org.pl/en/stories-of-rescue/story-rescue-lachowicz-wojciech>

ד"ר וויצ'ך לחוביץ' עבד כרופא כללי וכרופא בית ספר ב- Jagielnica וב- Czortków (כיום באוקראינה). הוא היה במקביל ראש עיריית Czortków ואחר כך של Jagielnica.

משנת 1938 היה סנטור בקדנציה החמישית כנציג מחנה האחדות הלאומית. הוא נעצר לאחר פלישת הרוסים, אך שוחרר תוך זמן קצר עקב בקשות האוכלוסייה המקומית. ...'חברנו הנוצרי הגן עלינו כמו ילדיו שלו. הייתה לנו גם הזדמנות לראות שהוא חש אהדה עמוקה ליהודים ועשה כל שביכולתו לעזור להם' - דיווח יוסיפוביץ. בקיץ 1942 קיבל ד"ר לחוביץ' אישור למשפחת יוסיפוביץ לחזור להונגריה, שם שרדו וחיכו לשחרור. איש מהטרנספורט ההונגרי לקמייניץ' פודולסקי לא שרד.

ב-1 בספטמבר 1943 נלקח ד"ר לחוביץ' מביתו על ידי כנופיה אוקראינית ונרצח (לפי גרסה אחרת, הוא נהרג על ידי גרמנים)..."

באתר <https://www.jagielnica.com/copy-of-18> מצאתי 2 עדויות:

מידע על משפחת יוסיפוביץ על פי MyHeritage ודפי עד: המשפחה התגוררה ב-Rakasz [כיום Rokosovo, מחוז חוסט]. מאוחר יותר עברה המשפחה לסיילש.

איגנט נולד בפברואר 1893 ונפטר במרץ 1992, בלוס אנג'לס. היה רופא פסיכיאטר.

ההורים, שניהם ילידי 1873, נרצחו באושוויץ. לאביו של איגנט קראו מוריץ, יליד 1873;

לאימו Gizella (Golda) (לבית Klein);

לאשתו קראו דורה/דבורה, לבית פריד, ילידת 1896; נפטרה – 1987;

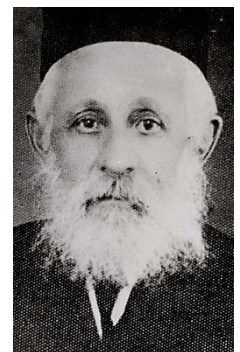
היו להם שני ילדים: שמואל ו-Stark Handa

אחים ואחיות של איגנט יוסיפוביץ:

יוסי [בתמונה], יליד 1900, נרצח באושוויץ, גם עם בנו ננדור/נפתלי;

Sicherman Iren, ילידת 1906, נרצחה ב-1941 כשנזרקה לנהר

הדנייסטר בגליציה, עם בעלה ו-2 בנותיה;

1880-1965, Morris Klein, חי בין

אילונה/חנה, ילידת 1910/11, נרצחה באושוויץ;
רבקה מרמלשטיין, ילידת 1913, שרדה, התגוררה בכפר סבא;
נפטרה ב-2005.
ננדור יוסיפוביץ; עוד 3 אחים/אחיות ללא ציון שמם [פרטי].
Lenke Helen Herlinger, לבית יוסיפוביץ.

Marushka Klein

להורים של דורה קראו שמואל ובלה/ברטה פריד; הם נפטרו לפני השואה.
האחים ואחות של דורה יוסיפוביץ נולדו גם הם ברוקסבורו.
דוד קליין, יליד רוקסבורו, נרצח באושוויץ;

באתר הבא יש עוד מידע על בני המשפחה – ראיון עם סוזי, בתה של הנדה:

<https://www.jewishfoodsociety.org/stories/the-resilience-and-recipes-of-holocaust-survivor-handa>

"הנדה נולדה בסבלוש - כפר שצ'קוסלובקיה, הונגריה ואוקראינה טענו לבעלות עליו. אביה, יצחק, היה רופא אהוב שטיפל באנשים - בין אם יכלו לשלם ובין אם לא.
...אמה של הנדה, דבורה, דיברה שבע שפות ובין שתי מלחמות העולם היא התגוררה בארצות הברית, שם עבדה עבור הנרי פורד.

בהקלטה של קרן השואה מתארת הנדה חיים טובים לפני המלחמה, למידה בבית הספר עם חברותיה וחייה עם משפחתה.

בתחילת שנות הארבעים, חייהם השתנו עם שמיעת דפיקה בדלת. חיילים אמרו להם שיש להם שעתיים לארוז. 'החלק בסיפור הזה שאני הכי זוכרת', מסבירה סוזי, הוא העובדה ש'אימא שלי לא פחדה. היא הייתה עם הוריה וחבריה. בשבילה זו הייתה הרפתקה'. הם נדחסו לתוך קרון בקר, אבל הם פתחו את הדלתות וראו יערות מתגלגלים וכפרים חולפים על פניהם.

כשעצרו ליד הגבול בין פולין להונגריה, שמע יצחק שרופא מקומי מחפש עזרה, אבל הוא אמר שהוא לא יכול להישאר - מישהו צריך לטפל בקבוצה שאיתו. בדיוק כשהטרנספורט עמד לצאת, הגיע שוטר ואמר 'איפה הרופא הזה? אנחנו צריכים אותו.' המשפחה נשארה בעיירה, חיה עם גוי חסיד אומות העולם.

מאוחר יותר נודע להם שהטרנספורט נשלח לקמיניץ-פודולסק, מקום הרצח ההמוני הראשון של יהודים על ידי הנאצים.

לאחר שנה שבה משפחתה לכפרם, אך הם גורשו שוב ונלקחו לאושוויץ. סוזי אומרת שאמה וסבתה יכלו להריח את תאי הגזים. דבורה נשלחה ראשונה לתאי הגז, אבל כשהייתה מהומה, היא הצליחה להיאחז בהנדה. 'הם נשארו ביחד, אבל הן לא שוחררו מאושוויץ - כאן נכנס הסיפור של הנרי פורד', אומרת סוזי. כשהגיע תעשיין גרמני שחיפש פועלים למפעל טילים, דיברה דבורה וסיפרה לאיש על הניסיון שלה. היא והנדה נלקחו למפעל, בו עבדו וחיו עד ששוחררו על ידי הכוחות הסובייטיים.

כשהמשפחה התאחדה, הם עזבו יחד לצרפת, שם ניהלו דבורה ויצחק בית יתומים לילדים ניצולים. בזמן שהנדה הייתה שם, היא פגשה לזמן קצר גבר שכונה "באבוש" - אבל היא לא חשבה על זה הרבה, אומרת סוזי. משפחתו היגרה לצ'ילה ושלה לניו יורק.

יום אחד, הנדה קיבלה ממנו מכתב ששאל מה שלומה. היא כתבה בחזרה:

'אני בסדר, אבל למה אתה כותב לי?' סוזי מסבירה. הוא שאל אם היא תתחתן איתו. אמה לא אהבה את החבר שלה באותה תקופה וכשהנדה שיתפה את החדשות על המכתב, אמה אמרה "את מאורסת".

"אמא ואבא שלי כתבו מכתבים זה לזה ומיד לפני פסח הם העלו את אמא שלי 'על הסירה' לצ'ילה כדי להתחתן, משתפת סוזי. למרות שבקושי הכירו אחד את השני לפני שהתארסו, 'היו להם נישואים מדהימים - הם היו כל כך מאוהבים', היא מוסיפה. מאוחר יותר הם התיישבו בלוס אנג'לס, שם גדלו סוזי ואחיה, רוזי אלן, והיו חלק מקהילה גדולה של ניצולים."

איתרתי את חברנו, גבי מרמלשטיין, מכפר סבא, בנה של רבקה, אחותו של איגנט. גבי עדכן שלמשפחת יוסיפוביץ היו 10 ילדים.

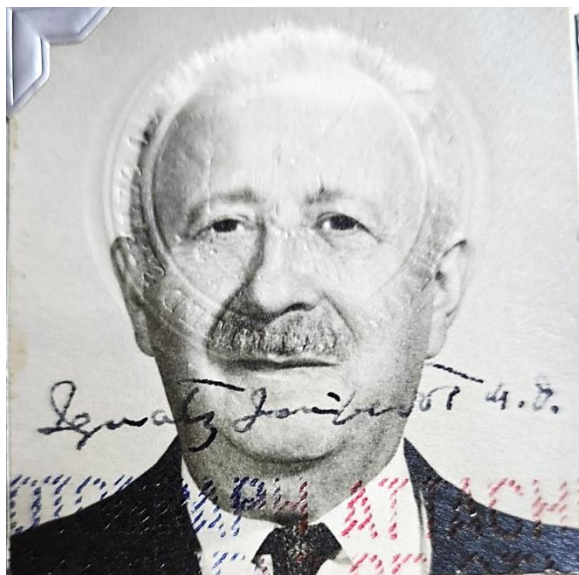
גבי גם סיפר לי ששתי בנותיה של הנדה, בתו של איגנט [כלומר 2 נכדותיו] עלו ארצה. מהנכדה סוזי השלמתי עוד מידע מרגש – והרבה תמונות משפחתיות מרגשות – ועל כך התודות!

איגנט ומשפחתו חזרו אחרי כשנה לסיילש. בנם, שמואל (טאצי), מאוד התגעגע הבייתה ויותר מכך: הייתה שמועה שייקחו את הבחורים מ-Jagielnica. שמואל גוייס לפלוגות העבודה ועבד בחוות סוסים של הצבא. הוא ספג שם מכות ויחס גרוע מידי המפקדים ההונגריים. למזלו, היה שם קצין, שהסוס שלו לא היה ניתן לשליטה – ורק שמואל ידע איך לטפל בו. הוא ביקש מהקצין לישון עם הסוס באורווה וכך שמר על הסוס – ובעיקר, על עצמו. כשהקצין נאלץ לעבור מקום, הצליח שמואל לברוח וחבר לפרטיזנים.

אחרי המלחמה הגיע שמואל לדטרויט, ארה"ב. הוא שינה את שמו ל-Sam Young. הנדה שטרק, בתם של איגנט ודבורה, הייתה ילידת 1924.

אחות של איגנט, לנקה, הגיעה לברזיל בין 2 מלחמות העולם, עם בעלה, כדי ללמוד רפואה, עם מלגה, שחייבה עבודה כרופאים בעיירה מקומית.

אליה נשלחה אחות נוספת שלו בשם מורג'יט, שלא נישאה. עוד 2 אחיות היו רז'י ורפָּקה (רפָּי), שחיו בארץ. סוזי סרנביץ ורוזי סילברשטיין, בנותיה של הבת, הנדה שטרק, עלו ארצה.

דר' איגנט יוסיפוביץ, נפטר בגיל 99

1937: הנדה, בתם של איגנט ודבורה

שמואל, בנם של איגנט ודבורה, עם אשתו, פירי (לבית רוזנברג), ילידת סיילש ופעילה במחתרת בבודפשט [יחד עם אחיה טוליק]

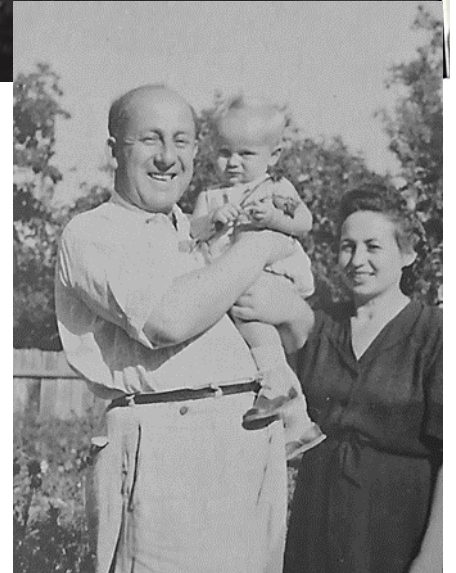

דבורה יוסיפוביץ עם הילדים בבית היתומים בצרפת

הנדה עם הילדים
היתומים

רבקה מרמלשטיין, אחותו של איגנט, עם בעלה ובנה

האחות של
איגנט, מורג'ט

סנדרה ובנדי Hollo,
הבת של האחות
של איגנט, רג'י

קישור לאתר "ייד ושם":

<https://collections.yadvashem.org/en/righteous/4044012>

גרינוולד - ברומברגר קרלה ואריקה (כהן) – אוז'גורוד
סיפור הצלתן של האם והבת התבצע בטרנבה [Trnava], סלובקיה.

Nemec Elemer (1890 - 1958), גינקולוג, היה מנהל בית חולים באוז'הורוד, בקרפטיה רותניה. כשהאזור הזה סופח להונגריה, הוא עבר לטרנבה [Trnava] שבסלובקיה, שם מונה למנהל מחלקת נשים בבית החולים המקומי.

גם קרלה גרינוואלד (לימים ברומברג) התגוררה באוז'גורוד. בעלה גויס לגדוד פלוגות עבודה צבאי ב-1942, והיא, כאזרחית סלובקית, הבריחה את הגבול, עם בתה הצעירה, אריקה (לימים כהן), לסלובקיה. הם עברו את התקופה עד סתיו 1944 בנדידה ממקום למקום. כשהם מצאו את עצמם בלי קורת גג ובלי כסף, קרלה נזכרה בד"ר Nemec, שיילד את אריקה. היא הופיעה בלשכתו בבית החולים בטרנבה ואמרה לו בקצרה שאין לה איפה להתחבא. ד"ר Nemec הגיב מיד בהצעה למקלט. ד"ר Nemec אישפז את קרלה במחלקה שלו, ובעזרת אשתו, אגתה, הם העבירו את אריקה למשפחה נוצרית. (1890-1958 Nemcová Agáta) כאשר בית החולים פונה מאזרחים-מטופלים והוסב לבית חולים צבאי, בני הזוג Nemec מצאו תעסוקה עבור קרלה אצל משפחה נוצרית, כטבחית. עבודה זו איפשרה לקרלה לצרף אליה את בתה, אריקה. עם זאת, לאחר שהלשינו עליהן, השתיים נתפסו. האם והבת דבקו שתיהן בסיפור שלהן שהן אריות, ובחקירה הן טענו שד"ר Nemec יכול להעיד על כך. ד"ר Nemec העיד שהוא מכיר אותם שנים רבות, ושהן נוצריות אדוקות. עדות זו מנעה את גירושן.

לאחר השחרור בתחילת אפריל 1945, קרלה ואריקה לא יכלו לחזור לביתם מכיוון שהכבישים היו עדיין חסומים, והן נשארו כמה שבועות אצל בני הזוג Nemec. כשהמלחמה הסתיימה התגלה גורלו של בעלה של קרלה: לקראת סוף המלחמה הוא נמלט מיחידת העבודה והוא נתפס והוצא להורג ב-10 במרץ 1945, בעת שניסה לחצות את הגבול לסלובקיה.

Nemec Elemer & Nemcová Agáta

ד"ר Nemec היה מעורב גם בסיוע ליהודים אחרים במהלך המלחמה. כשהחלו הגירויים ב-1942, גילתה אסתר Fleischhacker, אמה של אווה בת ה-14, שהיא בהריון. הפחד מהבאת ילד לעולם במהלך המלחמה הניעה את אסתר להתייעץ עם ד"ר Nemec. הוא שכנע אותה שיהיה להם קשה לשרוד את המלחמה עם תינוק. ההפלה בוצעה ללא תשלום בבית הפרטי של ד"ר Nemec, בעזרת אגתה. כשאסתר חזרה הביתה, היה לה חום גבוה. ד"ר Nemec לקח על עצמו לבקר אותה מדי יום, להביא לה תרופות, שקשה היה להשיג, ולסייע בהחלמתה. לד"ר Nemec היו מטופלים רבים אחרים כמו

אסתר. גם מרקו לורבר מהכפר לנארטוב [Lenartov] שליך ברדיוב קיבל עזרה מבני הזוג. לקראת סוף המלחמה הוא הסתתר באזור שסביב לחלובץ' [Hlohovec] ונגמר לו הכסף. במצוקתו זכר מרקו את ד"ר Nemec, שנולד בכפר הסמוך, ואשר יצא לו שם של אדם טוב. מרקו שלח מכתב לד"ר Nemec, דרך בתו של האיכר, וביקש סיוע כספי. הכסף שנשלח אליו צורף למכתב של בני הזוג נמק שאומר לו שלא יהסס לפנות אליהם שוב אם סכום הכסף לא יספיק. המלחמה נמשכה ואכן הכספים לא הספיקו ומרקו אכן נזקק לסיוע כספי נוסף. הכסף הנוסף שנתנו לו בני הזוג Nemec הספיק לו כדי לשרוד עד השחרור. לאחר המלחמה סבל ד"ר Nemec תחת המשטר הקומוניסטי. הוא מת לפני שמעשיו בזמן המלחמה הוכרו. הניצולים שמרו על מערכת יחסים קרובה עם אגתה וילדיה.

ב-13 ביולי 1994 הכיר "יד ושם" כחסידי אומות העולם - בווינה. הטקס נערך ב"יד ושם" ב-9.12.1998.

קרלה מילאה בנתניה, במרץ 1999, דף עד על בעלה: Mikulas, יליד 1912 מ-Michalovce, סלובקיה, יצואן, מקום מגורים קבוע: Uzhorod, נרצח ב-10.3.1945 ב-Galanta.
קרלה (קרולה) נפטרה ב-16.9.2003 וקבורה בנתניה. שם אביה: וילהלם. קרלה מילאה דף עד על בני משפחתה, משפחת הרשקוביץ, שנרצחו באושוויץ. אביה היה יליד 1886. שם האימא היה לינה, ילידת 1890. האחים והאחיות שלה שנספו היו: מור, יליד 1920; אחות נשואה בשם צילי פישביין, ילידת 1913; אחות נשואה בשם אורליה קליין, ילידת 1910. האח, הרשקוביץ לאיוש, יליד 1918 – ניצל. קרלה הייתה נשואה בשנית לברומברגר אפרים.

הצלחתי לאתר את אריקה כהן, המתגוררת בהרצליה, וממנה קיבלתי מידע רב. אריקה היא ילידת 1938. אביה, מיקלוש, נרצח בגלנטה, יחד עם עוד שלושה יהודים. לפני מספר שנים הקימה אריקה מצבה לזיכרו במקום המשוער שבו נקבר. היא נישאה לאמיר כהן, דור שני בארץ והייתה לה חברה לפרסום ולהוצאה לאור ועבדה עד אמצע 2023. אריקה סיפרה שהאימא, קרלה (ילידת 1916) ש"בבית" נקראה שארי, עבדה כאחות כירורגית ראשית במרפאה בנתניה והייתה מוערכת מאוד. היא השביעה את אריקה שלא לדרך שוב על אדמת אוז'גורוד המקוללת. קרלה נישאה בשנית לאחר נישואי בתה, אך בעלה השני לא האריך שנים והיא נותרה באלמנותה שנים רבות. היא סיפרה על מציליה את הפרטים הבאים: אגתה, הייתה בתו של כומר. היא התאלמנה מבעלה ונותרה עם בנה, מיטייה קוטקה [Kutka], לימים פרופסור לרפואה ביוסטון. היא נישאה בשנית ל-Nemec Elemer ונולדו להם שתי בנות: נתיקה יעקובובה, רופאה, מתגוררת בברטיסלבה, ומרתה, רוקחת, המתגוררת בגרמניה.

טקס ההכרה ב"יד ושם", 9.12.1998

מימין: לא ידועה, קרלה גרינוולד-ברומברגר, דר' נטליה יעקובובה (נתיקה), פרופ' קוטקה ואריקה גרינוולד-כהן

מימין: אישה לא ידועה, קרלה גרינוולד-ברומברג ופרופ' קוטקה, בנה של אגתה

מימין: ד"ר נטליה יעקובובה (נטיקה), האישה הלא ידועה, קרולה גרינוולד-ברומברג ואריקה גרינוולד כהן

מצאתי את המידע על פטירתו של פרופ' קוטקה, שהיה רופא מומחה בינלאומי בתחום הרדיולוגיה:

NICHOLAS KUTKA, M.D., נפטר ביום רביעי, 19 בינואר 2005 ביוסטון. ד"ר קוטקה היה ותיק בצוות של בית החולים Michael DeBakey ביוסטון במשך למעלה מ-20 שנה. הוא הותיר אחריו את אשתו ורוניקה; הבנים גרגורי ואנדרו קוטקה ואחותו Natalia Jakubik [נטיקה]. הוא נולד בדצמבר 1926.

קישור לאתר "יד ושם": <https://collections.yadvashem.org/en/righteous/4038258>

יוסף ואנה Karásek היו חקלאים בכפר החקלאי הקטן Křečov במחוז Kralovice, כ-35 ק"מ צפונית לפלזן [Plzeň]. אחד מהוריהם גר איתם וטיפל בבנים הצעירים שלהם, מילוסלב בן השש ובוואצלב בן הארבע. ממש בסוף מלחמת העולם השנייה, המשפחה הסתירה וטיפלה בשני אסירי מחנה יהודים, בני נוער, שנמלטו מצעדת מוות. **Gyula Sztrulowics**, יליד 1931, מ-**Ökörmező**, ליד Hust, בקרפטיה רותניה (היום מיז'ריה, אוקראינה) ואדולף (בומי) Szapincán, יליד 1930, מ-Maramarossziget (היום Sighetu Marmatiiei, רומניה), גורשו במאי 1944 לאושוויץ ולאחר מספר שבועות - למחנה הריכוז בוכנוולד. באמצע דצמבר 1944 הם הועברו ל-Berga, תת-מחנה של בוכנוולד, על גדות נהר ה-Elster. באפריל 1945 פונו אסירי Berga, במה שהפך במהרה לצעדת מוות. האסירים החולים, המורעבים, נאלצו ללכת קילומטרים מדי יום הרחק מצבאות בעלות הברית המתקדמים במהירות.

בסוף אפריל 1945, גיולה ואדולף, שהיו במצב עגום מאוד, נמלטו ליד חוות Karásek והסתתרו באסם שלהם. למחרת, אנה גילתה אותם והחלה לדאוג להם: לספק מזון וביגוד. זה היה מצב מסוכן מאוד מכיוון שהיו עשרות אזרחים גרמנים, שנמלטו משלזיה עילית, שמצאו מקלט ליד הכפר שלהם. במהלך שהותם, גיולה ואדולף עזרו לקארסקים על ידי הוצאת הבקר שלהם לרעות בעמק הקרוב. הקארסקים החביאו אותם במשך 22 ימים עד לשחרור צ'כיה במאי 1945.

לאחר השחרור עזבו הנערים את המחלצים שלהם ומקום הימצאו של אדולף אבד. גיולה הצטרף לקבוצה מתנועת "בני עקיבא" בבודפשט שיצאה לארץ ישראל. כשהיה בארץ, שינה את שמו לגדליהו רף וחדש את הקשר עם משפחת Karásek.

ב-21 בנובמבר 2004 הכיר "יד ושם" ביוסף ובאנה Karásek כחסידי אומות העולם.

יוסף ואנה Karásek

Karásek Josef (1902 - 1982)
Karásková Anna (1906 - 1989)

הוריו של גדליהו היו: אריה רפפורט-סטרוולוביץ ורבקה-רוזה, לבית פרקש. היו להם 5 ילדים, 2 בנים ו-3 בנות. כנראה שסטרוולוביץ היה שם המשפחה של הסבתא [מצד האבא].

סדר הלידות היה: דב, סימה, רחל, גדליה וגיטו. דב, יליד 1924, חי ברמתיים, נולדו לו 2 בנות, אורית ומרב; נפטר ב-1998.

רחל צדוק, ילידת 1929, נאסרה בשטוטהוף; חיה בחולון, נולדו לה ולבעלה 2 בנים, עדו וזיו; נפטרה בינואר 2021.

2 אחיות לא שרדו: גיטה – נרצחה באושוויץ; סימה-Sari, ילידת 1926, נפטרה ממחלה ומרעב בשטוטהוף.

גדליהו נפטר בשנת 2008 וקבור במושב אילניה, שהוא היה בין מקימיה והיכן שהתגוררה משפחתו.

הסבא והסבתא התחבאו ביער, אך לאחר יומיים חזרה הסבתא לכפר – ונלקחה לאושוויץ; הסבא שרד...

גדליהו רף (משמאל) עם בנם של המצילים, אנה ויוסף Karásek, בטקס שהתקיים ב"יד ושם"

לגדליהו ולאשתו נולדו 2 בנים: אריה וזאב. אריה סיפר לי שכל חייו חיפש אביו את אדולף, איתו ניצל. כשבועיים לאחר פטירתו של גדליהו הגיע מכתב, שתיעד את איתורו של אדולף... הוא התגורר באריזונה ולא סיפר דבר מעברו; בנם של המצילים שלח לאשתו מידע. אדולף ואשתו ביקרו בארץ בשנות ה-60, אך גדליהו, כמובן, לא ידע על כך.

רחל צדוק (לבית פרקש רפפורט), אחותו של גדליהו

עדותה של רחל בפרוייקט שפילברג, מאתר "יד ושם"

<https://collections.yadvashem.org/he/documents/8424116>

מימין קדימה: גדליה וגטו; מאחור: סימה, דב, ההורים אריה ורבקה, רחל. ההורים והאחיות סימה וגטו נרצחו.

את התמונה המרגשת הזאת קיבלתי מעדו, בנה של רחל, המתארת את המשפחה בשנת 1944. סיפור התמונה מאוד מיוחד: בבית המשפחה התגוררו חיילים יהודים, ממקומות אחרים. כשהמשפחה נלקחה — נותרו הרבה תמונות בבית, כיוון שלאח דב הייתה מצלמה, והוא הירבה לצלם. דב היה מגוייס לפלוגות העבודה. **שבוע** לפני הגירוש לגטו הוא ביקר בבית ודאג לצילום המשפחתי. כשהמשפחה נלקחה מביתה, אספו החיילים את התמונות. אחרי המלחמה, במקרה, פגשה רחל אחד מהם ברכבת – וממנו קיבלה את התמונה המשפחתית. רחל סיפרה שאביה היה מעבד עורות. היה להם בית דו-קומתי, הראשון בוולובה, כשבקומה השנייה התקיימה פעילות של תנועת נוער. משפחת האב הייתה מקושלי (Koshelovo) ומשפחת האם – מקרייניקוב (Krajnykovo), שניהם במחוז חוסט. ב-1941 הם ניצלו מהגירוש בפועל לטרנסניסטרין בעזרת תחבולות של האימא. ב-1944 נשלחה המשפחה לגטו סוקרניצה [Sokyrnytsya]. דב ברח מפלוגות העבודה והתחבר לפרטיזנים. כשהאחות סימה [ילידת 1926] הייתה על ערש דווי בשטוטהוף היא אמרה "אני כבר לא אגיע לגיל 18"...

קישור לסיפור חייו של גדליהו ב- You Tube:

[https://www.youtube.com/watch?v=Q2XRSbvV6b4&list=PL6MeUZ9M2SMYzsaNoo-UKezu\]WuReyqYW&index=3](https://www.youtube.com/watch?v=Q2XRSbvV6b4&list=PL6MeUZ9M2SMYzsaNoo-UKezu]WuReyqYW&index=3)

קישור לאתר "יד ושם": <https://collections.yadvashem.org/en/righteous/4440519>

7. ישראלים ילידי קרפטורוס: אורון (אקרמן) משה (ברגס)

באתר האינטרנט "ישראלים ילידי צ'כוסלובקיה" איתרתי את שמו של משה אורון, יליד ברגס, שהיה קצין צה"ל בדרגת אלוף-משנה, אשר שירת בחיל הים. במהלך שירותו בכל סוגי כלי השייט של חיל הים, היה מפקד מתקן האימון הטקטי ויחידת השליטה הימית. השתתף במלחמות ובתפקידו האחרון היה מפקד זירת ים סוף.

אעלה את תמצית התיעוד עליו מתוך הערך על שמו בוויקיפדיה:

"האב דוד אקרמן היה ימאי בצי הסוחר הבריטי. עשה הסבה מקצועית

לליטוש יהלומים ובחר לגור באנטוורפן, שם פגש את שושנה, ממשפחת רוזנברג*, ובשנת 1935 נישאו. משה הוא הבן השני למשפחת אקרמן. הוא נולד ב-15 במאי 1939 בעיר ברגס כאשר אימו בחודש הריונה התשיעי נסעה לבקר את הוריה. לאחר שלושה חודשים חזרו האם והתינוק לבלגיה. בתחילת מלחמת העולם השנייה עברה המשפחה לבריטל, דוברת הצרפתית, שהייתה נוחה יותר ליהודים. בבית דיברו הונגרית. את שנות מלחמת העולם עבר כל אחד מבני המשפחה בנפרד. האב הוחבא בסיוע מחתרת שלחמה בגרמנים. האח הבכור מיכאל היה מוסתר אצל משפחה בלגית. האחיות בתיה, צעירה ממשה בשנתיים, הייתה מוסתרת במשפחה אחרת. מגיל שנתיים עד גיל שש היה משה מוחבא במנזר, בו התקיים בית יתומים לילדים ממוצא בלגי, שנוהל על ידי נזירות.

בעקבות הלשנה תפסו הגרמנים את שושנה אקרמן ובמכות דרשו לדעת היכן הבעל והילדים. שושנה לא ידעה, כי הייתה זו מדיניות המחתרת לא לתת מידע כדי שלא יתגלה בעיניוים. שושנה ברחה מהגרמנים קפצה מהקומה השנייה, נחתה על המדרכה שברה זרוע רגל ועמוד השדרה אך נותרה בחיים. נלקחה לבית חולים במגמה שתחלים וייקחו אותה למחנה ריכוז. בריסל שוחררה ושושנה אקרמן נותרה בחיים שבורה פיזית ונפשית.

משפחת אקרמן שרדה את השואה אך מרבית בני משפחות האב והאם הושמדו בשואה. האב דוד אקרמן קיבל את משה מהנזירות, הביאו לבית שלא זכר, פגש אישה שלא הכיר, ואת השפה ההונגרית שדיברה כבר שכח. את אחיו מיכאל הכיר ושמח. לאחר המלחמה התגוררה משפחת אקרמן באנדרלכט, פרבר של בריסל. נולדה בת סלווה אחות צעירה למיכאל, משה ובתיה.

מיכאל ומשה למדו יחד באותה כיתה בבית ספר דובר צרפתית. את בר המצווה חגגו במשותף. הרמה הכלכלית הייתה טובה יחסית. ילדי המשפחה לא קיבלו חינוך יהודי או ציוני, אלא רק חיו את התרבות של מערב אירופה.

לאחר קום מדינת ישראל החלה שושנה אקרמן ללחוץ לעליה לישראל. דוד אקרמן סירב בתחילה, בטענה ששיקמו את חייהם וטוב להם בבלגיה. שושנה לא ויתרה. דוד מכר את הבית על תכולתו, קנה חצי קילו זהב וארז הרבה פריטים, כולל אופניים לכול המשפחה. בשגיאה החזיר אקרמן את תעודות האזרחות למשטרת הגבולות הבלגית. בכך הפסידה המשפחה את מעמדה וכאילו ויתרו מרצונם על האזרחות הבלגית.

...לאחר כשבועיים במחנה נופש ליד מרסיי, הפליגו ב"קדמה". ב-19 במאי 1949, בגיל 11, הגיע אורון עם משפחתו לנמל חיפה ומשם לשער עלייה, מחנה עולים שהיה בדרום חיפה. לאחר כשבועיים הועברו למעברת "אגרובנק" [כיום גבעת אולגה], שם שוכנו באוהל הודי ענק, שהטמפרטורות בו, בקיץ הייתה בלתי נסבלת. אחרי שנה בערך, הוחלפו האוהלים לצריפונים שהיו יותר מוגנים מהשפעות מזג האוויר.

האב מצא עבודה כפועל חקלאי בפרדסי חדרה. והאם עבדה בניקיון במכולת בחדרה. משה ומיכאל נשלחו לכפר נוער בניצנים בשאיפה ללמוד בתרבות צרפתית, אך הדבר התברר כאשליה. ההורים קיבלו בית בקריית ים. מיכאל מצא דרכו אליהם והאם באה ולקחה את משה מניצנים לביתם בקריית ים. ...בגיל 16 השלים אורון את לימודיו בבית הספר היסודי, אך לא למד בבית ספר תיכון. אורון החל לעבוד כעוזר חשמלאי ולמד את יסודות המקצוע.

...בשרות החובה, בהשראת אביו הימאי, התנדב משה לקורס החצי שנתי, בגדנ"ע ים של חיל הים. המשיך והצליח לסיים קורס מפעילי מכ"ם ימי, כחניך מצטיין.

... באזרחות ובמילואים אורון מצא עבודה כפקיד בבנק לאומי בחיפה. בבנק השתלב טוב, ואפילו הצטיין בכך שלמד בעצמו הפעלת מכונות אוטומטיות וממוחשבות.

בשנת 1960 קיבל אורון מכתב הזמנה מפקדו לשעבר לחזור לחיל הים להיות קצין ים. תפקידו האחרון של אורון בשירות הקבע היה בזירת ים סוף. אורון קיבל את הפיקוד על זירת ים סוף בתחילת 1981. בתפקיד זה היה אחראי על העברת יחידות חיל הים מסיני והתבססות בבסיס אילת. * על כל המסלול הצבאי של משה – ראו את הפרטים בקישור הבא:

https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%9E%D7%A9%D7%94_%D7%90%D7%95%D7%A8%D7%95%D7%9F

בבית דיבר משה עם הוריו בהונגריה, בבלגיה דיבר צרפתית. בישראל למד אנגלית ודיבר עברית. אורון לא למד בבית ספר תיכון; תוך כדי שירות צבאי השלים בגרות חיצונית בלימוד עצמי. לאחר סיום שירותו בצה"ל עסק בשיווק ביטחוני מטעם חברת "עיט" בסינגפור, וממנה הועבר לטאיוואן. בחזרתו לישראל מצא עבודה כמנהל מכירות במפעל "מיקרו כלים" מקבוצת ישקר בכפר ורדים; נכנס לעבודה עם מפעל "סולתם" ולאחר זמן קצר הפסיק שם. עבד ב"כור פלדה" ואחר כך בחברת "כור", אך החברה הייתה כבר בפשיטת רגל. קיבל קשר לחברת "בלטון" [Beltone], חברה משותפת לכור ולאיש עסקים אנגלי, שפעלה בלאגוס שבניגריה ועסקה במכירת מזגנים של תדיראן. אורון נשלח לקבל ניסיון, במגמה להחליף את מנהלה הפורש. בניגריה עבד אורון שבע שנים עסק במכירות והיה בקשר עם אנשי הצבא בהצלחה חלקית. בשנת 1958 פגש אורון את נחמה ממשפחת אלפרוביץ, שהייתה מורה. השניים נישאו והתגוררו בנווה שאנן. לזוג נולדו שלושה: הבן הבכור אמיר, שרת בחיל האוויר וכיום קברניט באל-על; דפנה, הבת האמצעית, שרתה בחיל האוויר וכיום מעצבת גרפית ומעצבת פנים;

רונה, בתו הצעירה, שרתה בחיל הים וכיום במאית תיאטרון, שירה ואומניות הבמה. לאורון שבעה נכדים. בחודש לפני לכתו נולד הנין הראשון.

הרמטכ"ל רפאל איתן מעניק דרגת אל"ם למשה אורון, סגן מפקד בסיס חיפה בליווי בתו רונה אורון.

[ייחוס: קודקוד צהוב]

סרן משה אורון בגשר אח"י חיפה (סער 2) בדרך משרבורג לישראל [ייחוס: ליאור מרגולין, תל אביב]

באתר המתעד ילדים בשואה מובא גם כן סיפורו של משה אורון: <https://www.children-holocaust2.co.il>

8. משלנו: בְּרִנֶּר-שֶׁלֶם רִיִּצ'ל (Matijovo)

רייצ'ל בְּרִנֶּר-שֶׁלֶם היא מנהלת אגף בכיר לתכנון כוח אדם במערכת הבריאות במשרד הבריאות. בתפקידה היא אחראית על תכנון אסטרטגי ארוך טווח של המשאב האנושי במערכת הבריאות, ופועלת לשיפור היעילות בשירות הציבורי ולהגברת השוויון באספקת שירותי בריאות. בנוסף, רייצ'ל בְּרִנֶּר-שֶׁלֶם הייתה אחראית בעבר על תחומים נוספים, ביניהם:

- תכנון לאומי וייעול תשתיות בריאות לאומיות.
- תכנון רפורמות בתחום כלכלת בריאות.
- מחקר ומדיניות בתחום מניעת עוני בשירות התעסוקה.

אשוב אל עיסוקיה המרשימים של רייצ'ל, אך נתחיל בביוגרפיה הבסיסית שלה. אל שמה של רייצ'ל התוודעתי בהמלצתו של פרופ' יצהל בְּרִנֶּר, עליו ערכתי תיעוד בעלון 105 בפברואר 2023. בין יצהל לאבא של רייצ'ל יש קשר משפחתי. כך הסביר לי יצהל: "סבא שלי, אברהם בְּרִנֶּר ז"ל, שנפטר ב-1926, הוא אחיו הצעיר של יוסף ברנר ז"ל, שהיו לו 11 ילדים, והוא הסבא רבא של ארנסט. דניאל, אחד מבניו של יוסף הוא הסבא של ארנסט. ...אני דוד, מסדר שני, של ארנסט, למרות שהוא מבוגר ממני בשנתיים. את הקשר עם ארנסט ומשפחתו יצרתי במקרה. ערכתי ביקור בית [כרופא] אצל אישה ברחובות ובחדר המדרגות ראיתי שגֵּרָה משפחה בשם ברנר וה-ב' הייתה מנוקדת בצירה, כלומר BERNER. שאלתי את האישה שביקרתי על המשפחה והיא אמרה לי שהם זוג מהנדסים צעירים וחמודים, שבאו מרוסיה, ופעילים בוועד הבית. השארתי לה כרטיס ביקור שלי וביקשתי שתמסור להם ושיתקשרו, אם הם רוצים. למחרת ארנסט התקשר ומאז אנו בקשר משפחתי."

הוריה של רייצ'ל הם רגינה, ילידת לבוב, וארנסט-דניאל, יליד Matijovo [בהונגריה Mátyfalva, מחוז וינוגרדוב; במפקד 1941 נמנו בכפר 64 יהודים]. ההורים עלו ארצה בשנת 1978, עם בנם הבכור, יוליאן, המתגורר כיום בטבעון. רייצ'ל נולדה בשנת 1982, באשקלון, גדלה ובגרה ברחובות. את לימודי התיכון סיימה בתיכון "דה שליט" ואת השירות הצבאי עשתה באגף המבצעים בחיל הים. כששאלתי מה מקור השם רייצ'ל הסתבר ששמה המקורי, כצפוי, הוא רחל, אך רייצ'ל היה הכינוי של חבריה, אותו אימצה עם השנים.

את לימודי התואר הראשון והשני בכלכלה למדה באוניברסיטת ירושלים, תוך שהיא מסיימת את התואר השני בהצטיינות, ובהמלצה חמה ללימודי דוקטורט. או אז (2009), החליטה רייצ'ל להתמחות בלונדון בתחום, הנקרא כלכלת אושר* (באנגלית: Happiness Economics): תחום מחקר, שמנסה לקדם את איכות החיים במדינה, או של החברה, על ידי שילוב של טכניקות מתחומי הכלכלה והפסיכולוגיה. המטרה של כלכלת אושר היא לקבוע מה גורם לאושר, שמחה ושביעות רצון מהחיים בקרב אנשים.

***כלכלת האושר** היא זרם בכלכלה התנהגותית, שמודדת אושר ומאתרת קורלציות בינו ובין "מכונות" אחרות בחיינו: הבריאות, ההורות, הפנסיה, המשמעות, הפנאי, הכסף שלנו.

מתוך כתבה בגלובס מה-18.1.2025: "בשנות השבעים הכלכלן האמריקאי ריצ'רד איסטרלין גילה משהו מהפכני. הוא בחן את נתוני הצמיחה הכלכלית בארה"ב מסיום מלחמת העולם השנייה ועד 1970 - תקופה של צמיחה מרשימה אחרי מלחמת העולם השנייה - והבין שלמרות העלייה בתוצר הלאומי הגולמי (GNP), רמת האושר המדווחת של האמריקאים לא השתנתה כמעט."

רייצ'ל חקרה נושא זה במשך כשנתיים (2009-2011), יחד עם פרופסור Richard Layard, כלכלן עבודה, שהיה גם לורד בבית הלורדים הבריטי. הוא הקים מוסד מחקר, הנקרא Center of Economic Performance - CEP: ארגון בינלאומי המתמקד במדיניות כלכלית בת קיימא, בעיקר בתחומי מדיניות פיסקלית, מוניטרית ומסחר. מטרת הארגון: קידום מדיניות כלכלית, שמטרתה צמיחה בת קיימא ורווחה חברתית, תוך התחשבות בהשלכות סביבתיות.

תחומי הפעילות: מחקר, ניתוח מדיניות, וקידום דיאלוג בין מומחים, מקבלי החלטות ואזרחים. מקום הפעילות: הארגון מבוסס בשוויץ ומקיים פעילות בינלאומית.

במהלך עבודתה בארגון, רייצ'ל הבינה כי דרכה היא לעשיית מדיניות, ולא רק מחקר ולכן החליטה להשתלב בעבודת השירות הציבורי מיד עם החזרה לארץ. בנה הראשון נולד בלונדון ואז הם חזרו לארץ.

בכתבה משנת 2016 בעיתון TheMarker, מאת טלי חרותי-סובר, נכללת רייצ'ל כאחת מ-40 הצעירים המבטיחים, שנבחרו על ידי המגזין. מתוך הכתבה: "בשירות התעסוקה מצרים על עזיבתה הקרובה של רייצ'ל ברנר-שלם, לתפקידה החדש כסגנית סמנכ"ל לתכנון אסטרטגי וכלכלי במשרד הבריאות. ברנר-שלם, שכינה בחמש השנים האחרונות כמנהלת תחום בכירה למחקר ומדיניות, הובילה מהפכה כשלוותה כל תוכנית שהוכנה בשירות התעסוקה בתקופתה במחקר משותף עם חוקרים מאוניברסיטת תל אביב. המחקרים בחנו את האפקטיביות של

התוכניות לציבור דורשי העבודה ולמדינה, וכן את ההחזר על ההשקעה של כסף ציבורי. בהובלתה נהפך שירות התעסוקה לגוף הממשלתי הראשון (ולפי שעה, היחיד) שהתוכניות שלו כוללות מחקר מלווה.

האגף יצר מערך של דו"חות, המאפשר לכל מנהל בארץ לדעת בדיוק היכן בתהליך נמצא כל משתתף, ואם נוצרו צווארי בקבוק, במטרה להוציא את המירב מכל תוכנית. כמנהלת בכירה בצוות האסטרטגיה של שירות התעסוקה, הובילה ברנר-שלם תפישה, לפיה יש לפתח תוכניות חדשות, ברורות ונגישות לציבור. 'לא נבנה תוכנית שמעודדת תעסוקה בקרב אוכלוסייה מוחלשת, כשהזכאות מותנית במילוי 20 עמודים של טפסים משפטיים', היא אומרת. 'אם אי אפשר להסביר את התוכנית בחצי עמוד עם תמונות, לא עשינו עבודה מספיק טובה'.

בשנים 2015-2016 הייתה ברנר-שלם עמיתה בתוכנית "מעוז" להכשרת עתודה ניהולית בשירות המדינה ובמגזר הציבורי. היא בעלת תואר ראשון ושני מהאוניברסיטה העברית בכלכלה, שניהם בהצטיינות דיקאן, וב-2012 החלה את לימודי הדוקטורט בצירוף מלגת נשיא, שהושעו עם כניסתה לשירות התעסוקה.

בעבר הייתה יועצת כלכלית עצמאית לממשלה ולגופים ציבוריים. בין לקוחותיה היו הוועדה הציבורית לקידום הבטיחות והבריאות התעסוקתית בישראל, במשרד התמ"ת, התנועה הירוקה, וארגון חיים וסביבה". ברנר-שלם הובילה מספר יוזמות ופרויקטים, ביניהם הקמת גוף מתכלל לתכנון כוח אדם רפואי, במטרה להתמודד עם המחסור ברופאים ובאמצעות סימולטורים לחיזוי צרכי כוח אדם עתידיים. היא גם הובילה את תוכנית "כוכבים" ביחד עם מטה תכניות הרופאים של ג'וינט תב"ת [תנופה בתעסוקה], העוסקת בפיתוח מנהיגות ומצוינות ברפואה בפריפריה".

• בכתבה ב-Ynet מה-20.5.2025, מאת אור הדר, היא מתייחסת לרפורמה בהכשרת רופאים בארץ:

"אם לא היינו עושים דבר היינו בירידה מתמדת של שיעור הרופאים ל-1,000 נפש החל מ-2026. בזכות העבודה שלנו כעת, הולכות אומנם להיות שנתיים-שלוש לא קלות, אבל אני מאמינה שמשנת 2028 נראה צמיחה יפה במספר הרופאים", אומרת רייצ'ל ברנר-שלם, מנהלת אגף בכיר תכנון כוח אדם במערכת הבריאות. רייצ'ל ברנר-שלם מסבירה, שהסיבה שמלכתחילה פנו סטודנטים רבים לבתי ספר לרפואה בחו"ל, נבעה מהיעדר ניהול לאומי של הפקולטות, שהוקמו בישראל לאורך השנים. 'נוצרה סיטואציה שהדיקנים לא הסתכלו על הצורך הלאומי, כי אף אחד גם לא הציף זאת בפניהם, וכל אחד הציב לעצמו יעדים'. לדבריה, דיקני הפקולטות רצו להשוות עצמם לאוניברסיטת הרווארד. 'הרווארד היא אוניברסיטת בוטיק, מקבלים את הטובים ביותר, מלמדים בצורה אישית, עם קבוצות קטנות, אז הייתה תחרות להיות יותר בוטיק. אי-אפשר להאשים אותם כי הם באמת רצו להיות בטופ, אבל באיזשהו שלב זה מה שהתחיל להיות – דרישות קבלה מאוד גבוהות, קבוצות קטנות של הכשרה. תלמידי חו"ל זה לא דבר רע, אבל הרגשנו שיש בזה איזשהו טעם לפגם', מוסיפה ברנר-שלם. 'גם על רקע האנטישמיות שרק התגברה, וגם העובדה שחלק מהם לא שבים לישראל. מעבר לזה, כאימא, אני לא רואה סיבה למה אני צריכה לשלוח את הילד שלי לשש שנים לחו"ל כדי שיחזור לפה ויהיה רופא, כשיש הכשרה לאומית. למה שלא נכשיר פה? לדבריה, תפיסה זו לא נענתה בקשב רב בתחילה. 'רק אחרי שבאנו והראנו שיש בעיה לאומית של מחסור ברופאים, אז התחילו לשנות את ההכשרה, ודיקני הפקולטות והמל"ג התגייסו מאוד למהלך. כמו כל תהליך שינוי, זה תהליך ארוך'".

קישור לכתבה המלאה: https://www.ynet.co.il/health/article/bjnnzdu11ge#google_vignette

מתוך הפייסבוק של רייצ'ל על עיסוקיה המקצועיים המרשימים:

- מנהלת תחום בכירה למדיניות מחקר ותקציב לשעבר ב-שירות התעסוקה הישראלי
- head consultant לשעבר ב-ShalemConsulting.com שלם ייעוץ. חושבים אנשים. בונים כלכלה
- מחקר ב-Centre of Economic Performance @ London School of Economics
- עוזרת מחקר ועוזרת הוראה, המחלקה לכלכלה לשעבר באוניברסיטה העברית
- עוזרת מחקר לשעבר בבנק ישראל

ועוד מתוך הפייסבוק שלה:
"קמה בבוקר בשביל להיות משרתת ציבור.
קמה בלילה עם הילדים.
אהבת אמת: יעילות.
אלרגיה: קבוצות אינטרס."
רייצ'ל מתגוררת בירושלים ולה 4 ילדים,
שני בנים ושתי בנות.

**ברוכה תהיי, רייצ'ל, על
תרומתך המרשימה והערכית
לשיפור החיים בארץ**

כתבה: רותי פיקסלר. לתגובות: 050-5643299 ruthfixler@walla.co.il
סייעה בתרגום לאנגלית: גיטה ברקוביץ